

Merescut homenatge a Josep Massot i Muntaner

ASSAIG

ANTÒNIA CARRÉ

Germà Colón, Tomàs Martínez i Maria Pilar Perea (editors), *La cultura catalana en projecció de futur. Homenatge a Josep Massot i Muntaner*. INSTITUT RAMON LLULL, UNIVERSITAT JAUME I, FUNDACIÓ GERMÀ COLÓN DOMÈNECH I ESTUDI GENERAL LULLIÀ. Castelló de la Plana, 2005.

Aquest volum de cinc-centes pàgines fa honor a la persona que l'ha inspirat amb la seva dedicació ingent a l'estudi i difusió de la cultura catalana en sentit territorial ampli. Nascut a Palma el 1941, Josep Massot i Muntaner és un personatge cabdal en la cultura catalana contemporània per motius obvis. En primer lloc, és un erudit reconegut que ha estudiat amb profunditat temes tan diversos com ara la cultura popular, el teatre antic, el franquisme, la Guerra Civil, la vida social i literària de Mallorca, la història de l'Església i especialment el monestir de Montserrat, escriptors i erudits contemporanis, etcètera. Només cal donar un cop d'ull a la seva imponent bibliografia, que ocupa les 37 últimes pàgines del volum, i queden prou demostrats els seus mèrits investigadors.

El pare Massot, benedictí de Montserrat, ha sabut compaginar aquests estudis literaris,

JOSEP MASSOT I MUNTANER ÉS UN IMPULSOR CULTURAL, ERUDIT I PARE BENEDICTÍ A MONTSERRAT

històrics i filològics amb la tasca de projecció cultural dirigit el vaixell de diverses iniciatives: el de les Publicacions de l'Abadia de Montserrat, que des de fa 34 anys difon llibres relacionats amb totes les facetes del catalanisme; el de revistes com ara *Serra d'Or*, *Llengua & Literatura*, *Studia Monastica*, etcètera, que tenen una projecció important en àmbits diversos; el de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, en què va actuar de secretari durant vint anys, etcètera.

Una trajectòria tan tossuda bé es mereix premis de reconeixement, com ho són els diversos guardons que li han estat concedits.

VINT-I-CINC INTEL·LECTUALS

És clar que n'hi faltava un, ell que és una persona generosa que ha impulsat nombroses miscel·lànies d'homenatge, la darrera de les quals dedicada a Miquel Batllori. Ara ja el té: vint-i-cinc persones de reconegut prestigi intel·lectual procedents de tots els Països Catalans li ofereixen els seus tre-

balls en reconeixement de la seva obra i com a mostra sincera de gratitud i afecte. Fidels a l'esperit de l'homenatge, tracten temes tant de literatura com de llengua, des de l'Edat Mitjana fins al segle XX i en tot el territori que configura el nostre domini lingüístic. Una visió de país que s'adequa plenament a la que Josep Massot i Muntaner ha defensat amb insistència durant la seva llarga trajectòria. Que per molts anys pugui continuar posant en tan bona pràctica el lema *d'ora et labora!*

ASSAIG

Santiago i Elisenda Albertí, *Perill de bombardeig. Barcelona sota les bombes (1936-1939)*. ALBERTÍ EDITOR. Barcelona, 2004.

Entre el 13 de febrer del 1937 i el 25 de gener del 1939 es van produir 385 alarmes de bombardeig. En gairebé la meitat dels casos, l'atac va ser efectiu. Els bombardejos van causar uns 2.750 morts, més de 7.000 ferits i van afectar prop de 1.800 edificis civils. El reiterat bombardeig de la ciutat de Barcelona al llarg de gairebé dos anys va ser una pràctica de càstig de la població civil que violava el conveni de l'Haia del 1923, que prohibia explícitament aquesta pràctica. Va ser, doncs, una llarga i desproporcionada batalla que no va estalviar atacs contra els barris més densament poblats de la ciutat. Santiago Albertí (1930-1996), editor i autor entre altres obres dels quatre volums del *Diccionari biogràfic*, va estudiar acuradament aquells esdeveniments i va deixar molt avançat un projecte que va quedar inacabat a causa de la seva mort. Elisenda Albertí, la seva filla, ha finalitzat aquell estudi i ens ofereix ara un estructurat document que permet seguir dia a dia aquells esdeveniments. L'obra, àmpliament il·lustrada, compta amb un apèndix cronològic dels bombardejos i es complementa amb plànols de situació dels impactes, que en faciliten el seguiment. X.F.

Dave Robinson (text) i Judy Groves (il·lustracions), *Filosofia para todos*. Traducció de Pablo Hermida. PAIDÓS. Barcelona, 2005.

Ziauddin Sardar (text) i Zafar Abbas Malik (il·lustracions), *Islam para todos*. Traducció de Yolanda Fontal. PAIDÓS. Barcelona, 2005.

L'estat de la cultura

XAVIER FILELLA

ASSAIG

Trinitat Gibert i Albert Mestres (coord.), *El (des)crèdit de la cultura*. EL CEP I LA NANSA. Vilanova i la Geltrú, 2005.

L'objectiu de les monografies de la col·lecció *Argumenta*, que ens proposen des d'El Cep i la Nansa, és abordar amb esperit crític les grans problemàtiques que afronta la societat catalana a inicis del segle XXI. L'obra que enceta aquest seguit de reflexions té per finalitat oferir un diagnòstic de l'estat de la cultura en general i, també, servir de marc teòric als volums que seguiran.

Prèviament al diagnòstic, els autors reunits per Trinitat Gibert i Albert Mestres despleguen diversos arguments sobre la multiplicitat de significats que permet un concepte amb tan variades significacions com les que amaga

la paraula *cultura* (vegeu la subtil distinció de Salvador Cardús entre *cultura ascètica* i *cultura mística*). Les reflexions exposades en aquest volum, però, van prou més enllà del significat concret del què és i no és la cultura. De fet, l'eix de l'obra gira al voltant del prestigi –o desprestigi– que la cultura mereix en un escenari marcat per la globalització i la incidència de les indústries culturals. És cert que els índex de lectura o l'assistència als museus no tenen comparació en el passat i que mai l'accés a la universitat havia arribat a tanta gent. Tanmateix, no poques vegades hem sentit, sovint per veu d'autors de contrastada solvència, que la cultura es consumeix en una creixent decadència i banalització. Els

simptomes, expliquen els responsables d'aquestes afirmacions, són múltiples i evidents: mentre l'art qüestiona la seva existència, la ciència i el pensament es pregunten per la seva legitimitat més enllà dels jocs de llenguatge i la particularitat cultural.

El propòsit de l'obra, tanmateix, no és oferir la resposta exacta o potser alguna conclusió precisa a aquesta disjuntiva. Per contra, el lector trobarà en aquestes pàgines un exhaustiu recull d'arguments que tan sols –i aquest és el seu mèrit més encertat– pretenen incitar al debat. Arguments que abasten des de l'opció per la qualitat propugnada per l'escriptor Magí Sunyer fins a la proposta per superar el cànon establert que signa el musi-

còleg Oriol Pérez i Treviño, i la corrosiva anàlisi de l'escriptor i editor Bernat Puig-tobella, passant per les contribucions dels filòsofs Carles Llinàs i Fina Birulés –que presenta una ajustada apreciació sobre l'acceleració del nostre temps– i el filòleg Josep Murgades.

Cal destacar l'acurat examen amb què l'assagista Joan Borja caracteritza, en esplèndida clau fusteriana, els trets que distingeixen la cultura en l'escenari de confusió i eclecticisme que marca el nostre temps. Tanca el volum un pausat diàleg entre Salvador Cardús i Eulàlia Vintó que, amb les seves observacions de caràcter social i polític, completen aquesta estimulante revisió sobre l'estat de la cultura al nostre país.

La filosofia i l'Islam són els temes dels dos primers volums que Paidós presenta amb claríssima voluntat divulgadora dins la nova col·lecció *Para todos*. La col·lecció, dirigida als estudiants i al públic en general, combina text i il·lustració amb l'objectiu d'oferir una manera concisa i agradable d'accedir al contingut de cada volum. Dave Robinson, autor del text de *Filosofia para todos*, traça seguint el fil de la història una panoràmica sobre les qüestions que han ocupat el pensament filosòfic. L'obra presenta una introducció que abasta des de la Grècia antiga fins a les més recents especulacions sobre la postmodernitat i la hiperrealitat. Per la seva banda, Ziauddin Sardar, especialista en el món musulmà i col·laborador de revistes científiques com ara *Nature* i *New Scientist*, presenta a *Islam para todos* una introducció a la religió i civilització dels musulmans que mostra des de l'aparició i expansió de l'Islam fins a una síntesi de les seves relacions amb Occident. X.F.